

Chợ Việt Nam qua ca dao

Trong kho tàng văn học dân gian Việt Nam có vô số những câu ca dao về chợ - nơi người dân không chỉ đơn thuần đổi chác, bán mua mà còn giao lưu tình cảm.

Chợ lớn nhất và có thể nói là lâu đời nhất ở xứ bắc là chợ Đồng Xuân ở Hà Nội, được nhắc qua câu ca:

Vui nhất là chợ Đồng Xuân
Thứ gì cũng có xa gần bán mua
Cổng chợ có chị hàng hoa
Có người đổi bạc chạy ra chạy vào
Có hàng "sực tắc" bán rau
Kẹo cau, kẹo đạn, miến xào, bún bung
Lại thêm bánh rán kẹo vùng
Đằng trước bún chả đằng sau bún giò.

Thứ đến là chợ tỉnh Nam Định, một trong các chợ lớn ở xứ bắc, cũng bán đủ các mặt hàng gia dụng:

Chợ tỉnh Nam vui lắm ai ơi!
Quanh năm tứ thời thiên hạ bán mua
Đủ hàng thịt gạo rau dưa
Đủ loài tôm cá ốc cua thịt gà
Bao nhiêu vải vóc lựa là
áo quần, khăn, mũ bày ra thiếu gì!
Hàng quà chẳng thiếu thứ chi
Bún thang, bún chả, kẹo bi, kẹo vùng

O' thành Nam, chợ Rồng là một trong những trung tâm buôn bán sầm uất. Chợ không chỉ buôn bán sản vật của cả vùng duyên hải xứ bắc, mà còn là một địa chỉ văn hóa - lịch sử:

Dù ai buôn đâu bán đâu
Chợ Rồng đệ nhất Tiên Châu thì về

Hay:

Ai chưa qua thử chợ Rồng
Biết thành Nam vẫn là không biết gì!

Ngày Tết, ở Nam Định còn có các phiên chợ đầu năm đông vui:

Mồng một chơi cửa, chơi nhà
Mồng hai chơi điểm, mồng ba chơi đình
Mồng bốn đi chợ Qua Ninh
Mồng năm chợ Trình, mồng sáu Non Côi
Nghỉ ngày mồng bảy mà thôi
Bước sang mồng tám đi chơi chợ Viềng

Còn ở xứ Đoài, tức Hà Tây thì cũng lắm chợ bán đủ loại sản vật địa phương:

Hà Đông có chợ đảng xuôi
Ngổn, vẹt cũng lắm, đồ chơi cũng nhiều

Hay:

Chợ Nghè có món bún riêu
Bún cua, bún ốc, bún tiêu, bún gà
Bún đường bừa cái sợi nó ngà ngà
Riêu cua đầy gạch đỏ òa lên trên

Mỗi chợ mỗi vẻ, đủ các mặt hàng tiêu dùng:

Tưởng rằng chợ Sái mỹ miều
Chỉ lắm hàng củi với nhiều hàng cơm
Chợ Nưa hàng giặm hàng rơm
Chợ Trôi hàng vải, hàng cơm dải dầu
Chợ Nghệ thì lắm bò trâu...

Chợ Sái thuộc làng Quang Minh, huyện Thanh Oai. Chợ Nưa thuộc xã Chàng Sơn, huyện Thạch Thất; chợ Trôi ở Hoài Đức; chợ Nghệ ở thị xã Sơn Tây...

Sang xứ Bắc (Bắc Ninh) thì có:

Chợ Giàu một tháng sáu phiên
Ai ơi nhớ lấy đừng quên chợ Giàu
Chợ Giàu bán sáo, bán sành
Bắc Ninh bán những nhẫn vàng trao tay
Đình Bảng bán ẩm bán khay
Phù Lưu họp chợ mỗi ngày mỗi đông

Xuôi về xứ Đông, tức Hải Dương, có chợ Thanh Lâm khá nổi tiếng:

Ai lên Đông Tĩnh, Huê Cầu
Đông Tĩnh bán thuốc, Huê Cầu nhuộm thâm
Nào ai đi chợ Thanh Lâm
Mua anh một áo vải thâm hạt dền...

Vào miền trung, Thừa Thiên - Huế có các chợ họp đông vui, nổi tiếng là nơi tập trung nhiều thổ sản đồi bờ Hương Giang:

Ru con con ngủ cho mùi
Để mẹ đi chợ mua vôi ăn trầu
Mua vôi chợ Quán, chợ Cầu
Mua cau Nam Phổ mua trầu chợ Dinh
Cá tôm mua tại chợ Sinh
Triều Sơn bán nón, Bao Vinh bán đường

Chợ Triều Sơn và chợ Bao Vinh ở huyện Hương Trà, chợ Quán, chợ Cầu ở huyện Phú Vang, chợ Sinh ở ngã ba Sinh, chợ Nam Phổ và chợ Dinh Ông ở thành phố Huế.

Bình Định cũng có nhiều chợ đã đi vào lời ru, tiếng hát ngọt ngào:

Thuốc An Lương hương thơm khói nhẹ
Chè Hòa Hội nước đậm mùi thơm
Em về mua vải chợ Gòmm
Gò Găng mua nón, phiên Chàm anh vô!

Chợ Gòmm ở huyện Phù Mỹ, chợ Gò Găng ở huyện Phù Cát và chợ Gò Chàm ở huyện An Nhơn.

Hoặc:

Chợ Gòmm đồ gốm
Phú Hội đồ đan
Tiện đường ghé lại Cảnh An
Mua thêm chiếc võng cho nàng đưa con

Ở Khánh Hòa có chợ Đầm, còn gọi là chợ Nha Trang, là một trong những ngôi chợ lớn ở miền trung bán đủ các sản vật mọi miền, được giới thiệu qua câu ca dí dỏm:

Chợ Nha Trang trăm vật trăm ngon
Em vừa vừa cái miệng, kéo chồng con mang nghèo!

Vào Nam Bộ, Chợ Lớn ở TP.HCM, thuở xưa, được xem là ngôi chợ lớn nhất ở miền nam. Đây là trung tâm buôn bán sầm uất với đủ các mặt hàng nội ngoại, các sản vật mọi miền đất nước.

Trà tàu chính gốc Hồng Mao
Trà Huế, nhãn nhục, hồng đào phơi khô
Chà là chí đến hạt dưa
Phèn xanh, phèn trắng, phèn chua gỏi đầu

Và:

Ổ'ng tiêu, ống địch, ngũ âm, cái kèn
Đường phổi, đường cách, đường phèn
Đường bột, đường bắc, đường đen Tam Kỳ
Bột khoai, bột báng, bột mì
Bột đậu, bột bắc, xa li, hột mè...

Đi sâu vào miền Tây Nam Bộ, còn có nhiều chợ nổi tiếng ở các địa phương như:

Chợ nào vui bằng chợ Gò (Cộng)
Tôm khô, cá trung, thịt bò, thịt heo
Thật nhiều bánh ướt, bánh xèo
Bánh khô bánh nổ bánh bèo liên lu

Sang Bến Tre xứ dừa, còn có:

Chợ Ba Tri thiếu chi cá biển
Anh thương nàng anh nguyện về đây!

Chợ không chỉ thỏa mãn nhu cầu sinh hoạt của ngày thường, mà còn dành cho ngày hội và các ngày lễ, Tết:

Chợ Bưởi mồng chín tháng tư
Riêng một tháng tám lại dư phiên Rằm
Ai ơi nhớ lấy kéo nhâm
Đi mua hoa quả chơi Rằm trung thu

Chợ trong kho tàng văn học dân gian nước ta, có thể nói, còn nhiều và nhiều lắm!

H.O